

FoU SJUHÄRAD
VÅLFÄRD

FoU-projektet Social dokumentation
– redogörelse för arbetet 2006-2008

Eva Höglund
Maria Hallberg

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

FoU-projektet Social dokumentation - redogörelse för arbetet 2006-2008

FoU Sjuhärad Velfärd | *FoU-projektet Social dokumentation - en redogörelse för arbetet 2006-2008*

Författare
Eva Höglund
Maria Hallberg

ARBETSRAPPORT 2009
ISSN 1651-4556
UPPLAGA: 50

© Författaren/Författarna

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna rapport - helt eller delvis - är förbjudet utan medgivande av författaren/författarna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	1
INLEDNING	2
BAKGRUND	3
PROJEKTET SOCIAL DOKUMENTATION I ÄLDREMSORGEN	5
Syfte och mål	5
Projektets fem steg	5
Organisation	6
Arbetsmodellen.....	7
Implementering av arbetsmodellen	8
PROJEKTFÖRLOPPET 2006-2008	10
2006.....	10
Projektorganisation.....	10
Grundläggande utbildning för dokumentationsombuden.....	10
Nya råd från Socialstyrelsen	11
Information om projektet	11
Målstyrt arbetssätt	11
Kommentarer till år 2006	12
2007	12
Ett socialt synsätt	12
Broschyr till brukare.....	12
Nätverksbyggande	13
Inspirationsdag	13
Kommentarer till år 2007	14
2008.....	14
Samtalet-vårt viktiga arbetsredskap i social dokumentation	14
Nationell dialogkonferens i social genomförandedokumentation.....	14
Utbildning i social dokumentation för enhetschefer.....	15
Levnadsberättelsen som ett verktyg i det dagliga omsorgsarbetet	16
Introduktionsfilm	16
Kommentarer till år 2008	16
ERFARENHETER OCH KUNSKAPSUTBYTE MED ÖVRIGA SVERIGE	17

SUMMERING	18
Projektet	18
Modellen.....	18
Enhetschefer	18
Dokumentationsombud	18
Brukare.....	19
SLUTORD	20
REFERENSER.....	21
BILAGA	22
TIDIGARE UTGIVNA RAPPORTER FRÅN ÄLDREVÄST SJUHÄRAD/ FOU SJUHÄRAD VÄLFÄRD	
Rapporter i serien Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad/ FoU Sjuhärad Välfärd: 2002 - 2009	23
Arbetsrapporter och delrapporter: 2002 - 2009	25

FÖRORD

Vi vill inleda med att tacka alla de personer som har medverkat till att göra detta projekt möjligt.

Först ett stort tack till vår arbetsgrupp, som har deltagit i många möten under projektets gång. Ni har gett oss värdefulla synpunkter på projektets innehåll, och hur långt personalen kommit med dokumenterandet i kommunerna. Tack alla ”skådespelare”, som ställde upp för introduktionsfilmen i social dokumentation. Sedan vill vi även tacka inbjudna föreläsare som har givit oss nya infallsvinklar med sin kunskap och entusiasm. Även ett stort tack till alla enhetschefer, projektledare och dokumentationsombud, som har lagt ner mycket tid och kraft, för att få dokumentationen att bli ett vardagsredskap. Tack Per-Åke Karlsson, vetenskaplig ledare på ÄVS, som gett oss respons på arbetet under hela vägen, även Marie Wikström och Irene Lammassaari som hjälpt oss med inbjudningar till seminarier och administration i projektet. Anita Berger på Kompetensstegens kansli, vill vi gärna sända ett tack till, som beviljat pengar till projektets utvidgning. Det sista tacket sänder vi till socialkonsulenter på länsstyrelsen i Västra Götaland, Anna-Lena Berntsson och Cristina Foconi som vi stämt av projektet med steg för steg.

Vi önskar alla lycka till i det fortsatta arbetet med social dokumentation!

Till skillnad från flera andra projekt, har detta även samverkat med kommunernas ordinarie verksamhetsutveckling och utökats med statliga medel via Kompetensstegen. (Vi återkommer till detta senare på sidan sex). Projektet har fungerat som en extra resurs för kommunernas eget arbete, och är därför inget göromål som avslutas. Detta är, enligt vår mening ett arbetssätt som ger bättre kvalitet både för den äldre själv och för personalen.

När vi nu ser tillbaka på projektet, med början redan 2004, känner vi stolthet över att få ha varit delaktiga i att förhoppningsvis bidragit till bättre kvalitet i hjälpinsatserna inom äldreomsorgen. Att införa social dokumentation har varit ett mödosamt och tidskrävande arbete för personalen i äldreomsorgen i Sjuhäradsbygden, men nu är de flesta igång, och börjar se vinsterna med sitt arbete.

Eva Höglund och Maria Hallberg

INLEDNING

Rapporten du håller i din hand är den ena delen av slutrapporteringen för projektet ”Social dokumentation i äldreomsorgen åren 2006-2008.” För intresserade läsare finns det en föregångare *FoU-projektet social dokumentation, redogörelse för arbetet 2004-2005.* (Höglund 2006) Den andra delen är utvärderingsrapporten *Attitydförändring och nya arbetsformer för social dokumentation* (Lönn Svensson och Kokkonen 2009) som kompletterar denna rapport.

Det fanns skillnader i ansvar mellan ÄldreVäst Sjuhärads projekt ”Social dokumentation inom äldreomsorgen” och utvärderingen som finansierats via Kompetesstegen. Vi återkommer till detta på sidan sex.

Vi kommer här åskådliggöra vad som presterats i ÄVS projekt under åren 2006-2008. För att underlätta läsningen delar vi upp denna rapport i två delar. Dels en avseende ÄVS insatser, som projektet var inledningsvis. Nästa del handlar om hur projektet utvidgades med Kompetensstegen. Vi kommer även att ta med externa uppdrag, som har blivit en del i projektet. Rapporten avslutas med en summering. Som vi nämnde inledningsvis finns det en utvärderingsrapport, som också belyser projektet social dokumentation. (Lönn Svensson och Kokkonen, 2009)

Begreppsförtydligande inför läsningen av rapporten:

- ÄldreVäst Sjuhärad förkortas med ÄVS.
- Med social dokumentation menar vi den dokumentation som skrivs av personalen i inom äldreomsorgen. Vårt projekt har inte berört den dokumentation som görs i samband med beslut om bistånd.
- Vi använder i rapporten begreppen *brukare, vårdtagare, den enskilde* samt *den äldre* i beskrivningen av de personer som har insatser från äldreomsorgen och som det dokumenteras om.

BAKGRUND

Projektet ”Social dokumentation i äldreomsorgen” startades 2004 vid ÄVS. Detta på grund av att man i flera Sjuhäradskommuner tyckte det var svårt att komma igång med social genomförandedokumentation i äldreomsorgen. De kommuner som inledningsvis var delaktiga i projektet var Bollebygd, Borås ,Herrljunga, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamn. Av dessa kommuner är Borås störst med sina ca. 100 000 invånare, följt av Ulricehamn med drygt 22 000 invånare. Därefter är Bollebygd, Herrljunga, Svenljunga och Tranemo mer lika i befolkningsantal runt ca. 10 000 personer. I samtliga kommuner förutom Tranemo var dessutom äldreomsorgen organiserad på liknande sätt. De arbetade med beställande verksamhet sk. myndighetsutövning som sedan lämnade över det färdiga beslutet till utförarna, som verkställde detta. I Tranemo fanns bägge dessa funktioner inom samma uppdrag, och var då ofta en och samma person.

Det var krav främst från lagar och påpekanden vid Länsstyrelsen i Västra Götalands tillsyner som drev på utvecklingen av att dokumentera. Någon efterfrågan fanns inte direkt från chefer eller omvårdnadspersonal i verksamheterna, då de flesta hade utformat egna dokumentationssystem att arbeta efter. Istället var det tydliga krav från ledningsnivå, baserat på att Socialtjänstlagen skärptes 1998, och främst gällde detta dokumentationen i genomförandet av beslut-och stödsatser, vård och behandling. Den aktuella lagtexten lyder enligt följande:

11 kap 5§ SoL Handläggningen av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om stödsatser, vård och behandling ska dokumenteras.

11 kap 6§ SoL Dokumentationen skall utformas med respekt för den enskildes integritet. Den enskilde bör hållas underrättad om de journalanteckningar och andra anteckningar som förs om honom/henne. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig ska detta antecknas (SFS 2001:435)

Även Socialstyrelsens författningssamling (SOSFS) 1998:8 talar i samma riktning dvs. det ska finnas en kvalitetsutveckling inom den kommunala vården och omsorgen om äldre genom kompetensutveckling av personalen.

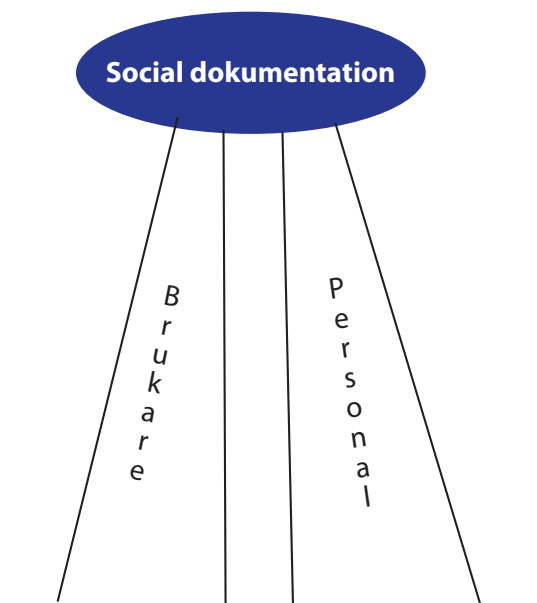
Dokumentationens syfte är alltså att tydliggöra den enskildes behov, önskemål och upplevelse av sin situation. Vad den dessutom tydliggör, enligt vår mening, är personalens kunskaper, arbetsmetoder och förhållningssätt (se figur 1 sid 4):

Personal

I äldreomsorgens personalgrupper finns det kunskap om de enskilda brukarna, som sällan lyfts fram. Det har setts som självklart, och kommunicerats huvudsakligen muntligt. Att det nu istället blir nedtecknat gör att man kan diskutera arbetssätt, förhållningssätt och resurser. Som personal diskuterar man även varje brukares unika förutsättningar. Detta i sin tur leder till en kvalitets-och kompetensutveckling i arbetsgrupperna. (Carlsson och Nilsson, 2004)

Brukaren

När brukaren själv är med och upprättar sin genomförandeplan, ger det större möjlighet till inflytande. Han/hon får då möjlighet till att framföra sina behov och önskemål till personalen, som nedtecknar detta i en genomförandeplan. I planen antecknas när hjälpen ska ges, hur den ska ges och vem som ska ge hjälpen och stödet till brukaren. Datum för när hjälpen ska följas upp antecknas också i planen, vilket gör att det blir ökade möjlighet för att det blir uppföljt och utvärderat.

Figur 1: Dokumentationens två ben.

PROJEKTET SOCIAL DOKUMENTATION I ÄLDREOMSORGEN

Syfte och mål

Syftet med projektet har varit att utveckla ökade kunskaper i social dokumentation, som i sin tur förväntades att ge en kvalitetsutveckling i hjälpinsatserna och stödinsatserna. Projektets mål var att utarbeta en eller flera modeller för social dokumentation och att implementera den framtagna modellen/ de framtagna modellerna i kommunerna som medverkade.

Projektets fem steg

Planen var att projektet skulle genomföras i fem steg under åren 2004-2008.

1. Grund/definition

I denna första del sattes en arbetsgrupp samman med en eller två representanter från varje deltagande kommun. Målet var att denna grupp skulle vara tvärprofessionellt sammansatt, vilket delvis lyckades. Deltagarnas yrkestillhörighet var omvårdnadspersonal samt enhetschefer. Flera försök gjordes med att få med även en biståndsbedömare, men detta misslyckades. Främsta orsaken var att man inte kände sig direkt berörd av projektet, eller hade svårt att avsätta tid. Chefernas utbildningsbakgrund fanns både inom social omsorg och vårdvetenskap.

Arbetsgruppen startade med att inventera hur man arbetade med social dokumentation i de deltagande kommunerna, och sökte adekvat litteratur i ämnet. Dessutom etablerade man en organisation i hemkommunen, för att implementera det för vissa nya arbetsättet.

2. Inventering

I detta andra steg samlade deltagarna i gruppen in kunskaper om dokumentation från andra kommuner. Många frågeställningar var de samma i flera kommuner. Ex.

- Vem har det yttersta ansvaret för social dokumentation?
- Vad tillhör dokumentation enligt Socialtjänstlagen respektive Hälso- och sjukvårdslagen?
- Vad har en kontaktperson för ansvar gällande social dokumentation?

3. Arbetsmodell

Som vi tidigare beskrivit så var ett av projektets mål att utarbeta en eller flera modeller för social dokumentation. (se figur tre, sidan sju). Tidigt i processen enades arbetsgruppen om enbart en modell, men att man till denna skulle lägga till tre punkter för ett gemensamt arbetsätt. Dessa var följande:

- Enhetsansvarig ansvarar för den sociala genomförandejournalen och gör sammanfattningar av genomförandeanteckningar vid behov och minst en gång i halvåret.
- Regelbundna genomgångar görs för varje brukare vid behov och minst en gång i halvåret. Genomförandeanteckningar och individuell genomförandeplan är underlag. Enhetsansvarig medverkar tillsammans med kontaktperson och gör anteckningar. Ny arbetsplan tillförs akten.
- Genomförandeanteckningar förs separat för varje brukare och är olika för HSL och SoL.

Denna modell var viktig att få till stånd i början av projektet, då en begreppsförvirring rådde. Exempelvis kunde genomförandeplan kallas omsorgsplan, arbetsplan, social plan etc. När deltagarna i arbetsgruppen diskuterade med varandra fick de hela tiden förtydliga vad de menade för plan, och vad som ingick i denna. De sociala genomförande journalanteckningarna förekom ofta i Hälso- och sjukvårdsdokumentationen.

Det som också diskuterades mycket i början av projektet, var svårigheten att få ett helhetsperspektiv på hjälp- och stödinsatserna, när dessa skulle dokumenteras på, som man upplevde det, två olika ställen. Ofta fanns som vi nämnde tidigare en vana att dokumentera allt i HSL-journalen. Detta valde arbetsgruppen att förtydliga genom i punkt två och tre ovan. Genomgångarna för varje brukare var viktiga för att man inte skulle tappa helhetsperspektivet, för dem som också hade insatser från hälso -och sjukvården. Punkt tre förtydligar att man ska särskilja genomförandeanteckningar för HSL och SoL, vilket inte gjordes i början av projektet.

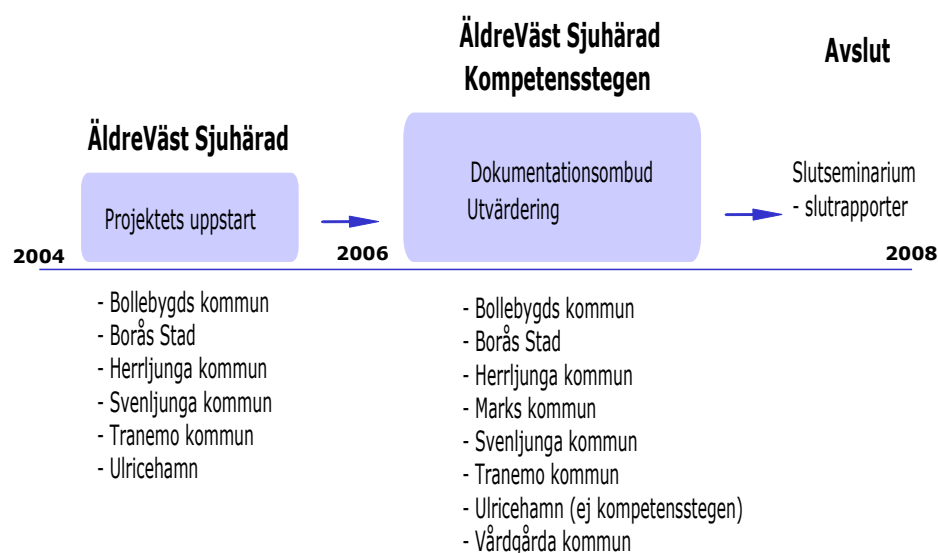
Vi lämnar nu beskrivningen av de första tre stegen, men för den läsare som vill fördjupa sig ytterligare, finns rapporten ”FoU-projektet social dokumentation, redogörelse för arbetet 2004-2005”. (Höglund 2006)

Denna rapport kommer huvudsakligen att handla om projektets fjärde steg: *Implementering av modellen.*¹

Organisation

Projektet fick möjlighet att utöka sin verksamhet samtidig som steg tre i projektet skulle påbörjas, via den statliga satsningen ”Kompetensstegen” (Prop 2004/05:94) I denna anslogs mer än en miljard kronor till kompetensutveckling inom äldreomsorgen i Sverige. Kommunerna Borås, Bollebygd, Mark, Herrljunga, Svenljunga, Tranemo och Vårgårda bestämde sig för att gemensamt söka pengar för en utvidgning av projektet. Detta för att arbeta med dokumentationsombud och utvärdering av social genomförandedokumentation i kommunerna.

Utökning med medel från ”Kompetensstegen” innebar att ÄVS-projektet förändrades. Mark (Ca.33000 inv.)och Vårgårda (Ca.11000inv) tillkom, medan Ulricehamn valde att inte arbeta med sociala dokumentationsombud, och valde att inte delta i en gemensam utvärdering. Sammansättningen av arbetsgruppen, blev därför också förändrad. Förutom två representanter från varje kommun, valde vi att bjuda in den person som var ansvarig för genomförandet av den sociala dokumentationen i varje kommun i Borås. Detta valde man sedan att förändra i Borås, och återgick till två representanter, trots att Borås storleksmässigt är lika stort som de andra kommunerna tillsammans. I figuren nedan beskrivs projektets förlopp och utvidgning.

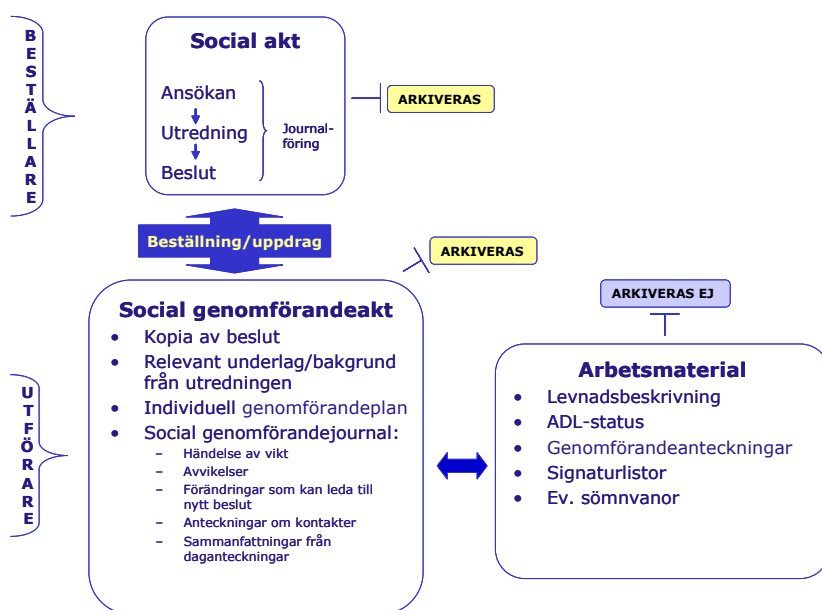
Figur 2. Projektets tidsaxel

¹ Denna kompletteras således utvärderingsrapporten (Lönn Svensson och Kokkonen, 2009) som beskriver steg 5 i projektplanen – uppföljning och utvärdering

2006-2008 var Eva Höglund projektledare för projektet på 25% av heltid och Maria Hallberg utbildare på 25%. Både Eva och Maria har lång erfarenhet som bl.a. enhetschefer i äldreomsorgen i Borås Stad. Fr.o.m. 2007 utökande ÄVS projektet med att finansiera Maria Hallberg på ytterligare 15%. Två utvärderare på vardera 35% fanns budgeterat med medel från Kompetensstegen, Anngerd Lönn-Svensson och Marika Kokkonen har följt både projektet men framför allt övrigt arbete med social dokumentation i nämnda kommuner under åren 2006-2008. Anngerd är anställd som lektor vid Högskolan i Borås och Marika arbetar som enhetschef inom handikappomsorgen i Marks kommun.

Som vi tidigare nämnt var avslutningen på steg 3 att ta fram en modell för social dokumentation, och steg 4 att implementera densamma.

Den tankemodell för social dokumentation som i steg 4 skulle implementeras innehåller följande:

Figur 3. Arbetsmodellen för Social dokumentation

Arbetsmodellen

Modellen bygger på en organisation där beställare står för det biståndsbeslut som den enskilde får. Utförare är sedan den hjälp som slutligen ges.

Beställare: Den enskilde ansöker om bistånd genom en ansökan vilket leder till en utredning, som utmynnar i ett beslut. Personen som gör utredningen och fattar beslut benämnes biståndsbedömare eller omsorgsutredare. Journalföring görs genom hela utredningsperioden, och även ett uppföljnings/omprövningsdatum sätts upp samt dokumenteras i en social akt. Beslutsfattaren lämnar sedan över beslutet till utförarna om vad personen ska ha hjälp till. Biståndsbedömaren har ett övergripande ansvar för att följa upp att personen får den hjälp och det stöd som han/hon har rätt till.

Utförarna: Får det underlag från beslutet som behövs för att kunna upprätta en **genomförandeakt**. Utifrån beslutet upprättar man tillsammans med den enskilde en **genomförandeplan** och en **social genomförandejournal**. I den senare ska händelser av vikt, avvikelser från planen, förändringar som kan leda till ett nytt biståndsbeslut, anteckningar om kontakter samt sammanfattningar från genomförandeanteckningar skrivas in.

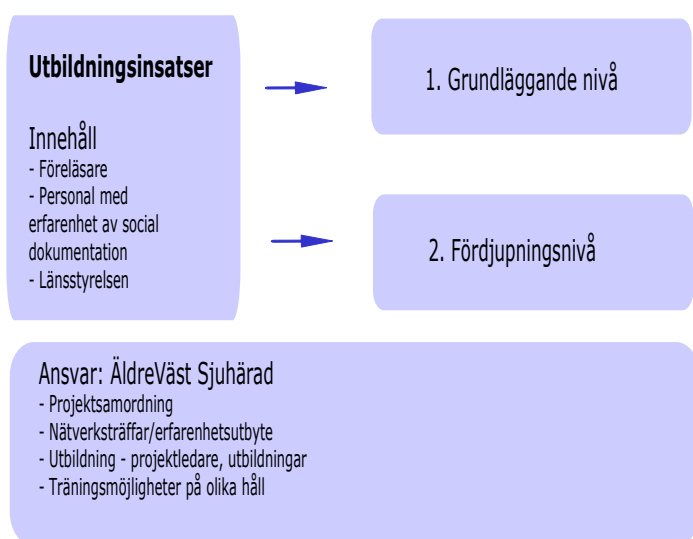
Personalen för också kontinuerliga **arbetsanteckningar**. Detta för att dokumentera vad som sker hos den enskilde underhand. Anteckningarna ska vara ett underlag, för att senare sammanfattas och föras in i genomförandejournalen. Det som inte förs in i journalen, ska förstöras när det inte längre är aktuellt. Det material som inte behövs längre ska förstöras inom ett halvår.

Implementering av arbetsmodellen

En sammanställning specifika aktiviteter som har till syfte att få en ny metod med kända aspekter att bedrivs i ordinarie verksamhet. (Definition implementering: IMS nytt 1-2 2008)

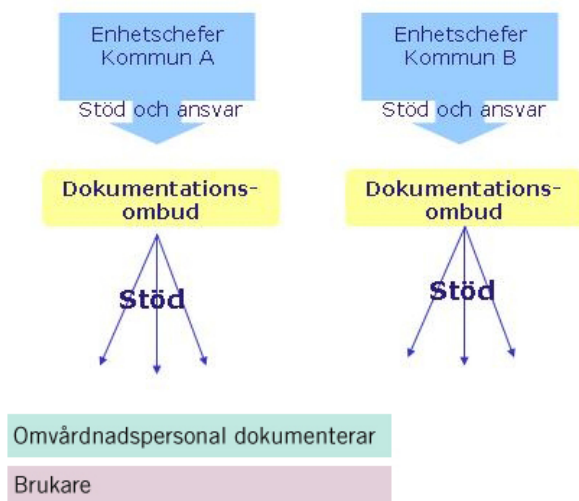
Vi vill redan här inflika hur tanken var att deltagarna i arbetsgruppen skulle använda modellen. Dess syfte har aldrig varit att fungera som ett tvingande redskap för kommunerna. Dess roll har mer varit som ett pedagogiskt redskap för utarbetandet av olika riktlinjer för social dokumentation. Kommunerna har kunnat förhålla sig till hur de vill upprätta dokumentationen, utifrån denna modell. Som vi beskrivit tidigare var det begreppsförvirringen som gjorde att modellen fyllde en viktig funktion i början av projektet. Som ett exempel var det flera diskussioner om det var lämpligt att skriva in personalens arbetsmiljö hos den enskilde i denna dokumentation.

För att tydliggöra skillnaderna i vad som är journal och vad som är arbetsanteckningar i social dokumentation, har modellen varit värdefull. Som vi tidigare nämnt skulle projektet stödja möjligheten till att dokumentera, och här har modellen varit ett stöd. Särskilt när det gäller ansvarsfrågan mellan vad som är beslutandedokumentation och vad som är verkställighetsdokumentation, och vad som behöver arkiveras eller inte. Alla kommuner arbetar inte efter modellen, men de har även då förhållit sig till varför de inte gör det.

Figur 4. Social dokumentation i äldreomsorgen

Denna bild visar planeringen för projektet som ÄldreVäst Sjuhärad hade ansvar för. Detta skulle omfatta olika utbildnings- och samordningsinsatser som stöd för kommunernas arbete för att implementera modellen. Alla delar som tas upp på bilden har genomförts under projektiden. Att träna på olika fall, lockade dock inte många deltagare. En förklaring kan vara att vi började med detta alltför tidigt i projektet, då många ännu inte hade kommit igång med att dokumentera.

Figur 5. Stöd för Social dokumentation

Här ovan beskriver vi en skiss hur arbetet med ombud var tänkt att utföras. Brukarens behov, önskemål och upplevelser dokumenteras av omvårdnadspersonalen. Som stöd för dessa finns dokumentationsombud, som får utökade kunskaper i social dokumentation. Enhetschefen ger dokumentationsombudet det stöd som behövs, och har alltid det yttersta ansvaret för genomförandedokumentationen. Utbildningssamordnaren var ansvarig för dokumentationsombudens utbildning, men även för att ordna erfarenhetsutbyte och träningsmöjligheter på olika fall.

Efter denna redovisning av upplägget av projektet vill vi nu övergå till att beskriva vad vi gjort för aktiviteter under åren 2006-2008. Vi kommer att redogöra för detta årsvis, och beskriva det i kronologisk ordning under åren. Aktiviteter vi genomför utanför, men i anslutning till projektet beskriver vi på sidan 17 under rubriken "Erfarenheter och kunskapsutbyte med övriga Sverige."

PROJEKTFÖRLOPPET 2006-2008

2006

Projektorganisation

Under året träffades den nya arbetsgruppen vid tre tillfällen. Projektet gick in i ett nytt skede med utvidgningen via medel från Kompetensstegen. Det var viktigt att inleda med ett tydliggörande vad som var kommunernas eget ansvar och vad ÄVS ansvarade för. Kommunerna hade själva ansvaret för den sociala dokumentationen i respektive kommun. De behövde organisera sig gällande vem som skulle ha huvudansvaret för att introducera social dokumentation och löpande stötta sin personal i dokumentationen. Dessutom skulle kommunerna utse ansvarig person för att verka som en länk mellan ÄVS projekt, och mellan chefer och personal. De flesta utsåg någon eller några personer att ha detta ansvar, i respektive kommun.

I april samlades för första gången alla ansvariga från de 10 olika kommundelarna i Borås tillsammans med de övriga kommunerna i gruppen. Projektledaren fick mandatet att slå ihop arbetsgrupp och referensgrupp och kalla denna för arbetsgrupp. Detta var den enda gången alla var med från Borås Stad, för man beslöt efter mötet att det fortsättningsvis enbart skulle vara två representanter. Arbetsgruppens syfte har förutom förslag på aktiviteter varit att dela med sig av erfarenheter och material som de använt i sin egen kommun. Det har varit mycket uppskattat, och kontakter har knutits bl.a. genom studiebesök hos varandra.

Vid ett av mötena presenterade projektledaren ett förslag på ett gemensamt datanätverk ”Quick Place” där enhetsansvariga skulle kunna använda som ett diskussionsforum för social dokumentation. Förslag på rubriker var litteratur, protokoll, utbildningsmaterial, chattsida etc. Arbetsgruppen ville dock inte införa detta, då de ansåg det för tidigt i processen. Många enhetschefer var inte igång och dokumenterade ännu.

Grundläggande utbildning för dokumentationsombuden

Under våren genomfördes totalt tio utbildningstillfällen med grundutbildning i social dokumentation för dokumentationsombud. Varje person fick en heldag var. Arbetsplatserna valde ut vilka personer som skulle vara ombud. Oftast var det en person från varje arbetsgrupp, från både hemtjänst, särskilt boende, nattpersonal och personal på korttidsboenden. Sammanlagt genomgick ca.270 ombud utbildningen.

Utbildningens innehåll:

Utbildningen bestod av både föreläsningar inom området, men också grupparbete och möjlighet att träffa andra dokumentationsombud i Sjuhärad för erfarenhetsutbyte.

Grundutbildningens innehåll:

- Social genomförandeplan, mål och metod.
- Social genomförandejournal och löpande genomförandeanteckningar.
- Vad innebär det att vara dokumentationsombud?
- Vilka lagar och föreskrifter styr dokumentationen?
- Grupparbete genom övning på fiktiva fall.

Kursutvärderingen uttalade att det var värdefullt att träffa dokumentationsombud från andra kommuner, för erfarenhetsutbyte. Också att det var mycket information att ta till sig på en heldag, så det var bra att det varvades med ett eget grupparbete. Man efterlyste också fler utbildningsdagar.

Nya råd från Socialstyrelsen

I mars detta år utfärdade Socialstyrelsen en föreskrift och ett allmänt råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS. (SOSF 2006:5) Till dessa gjordes en handbok som skulle underlätta användningen av regelverket inom området. För oss var spänningen stor före publicering, om det skulle krävas stora förändringar i vår modell. Det blev inga stora förändringar mot tidigare. Vi fick ändra till ”genomförande-” i modellen istället för ”-arbets”, för övrigt behövde vi inte göra några förändringar.

Information om projektet

Enligt projektplanen, skulle vi underhand informera viktiga intressenter om projektet. Detta gjorde vi första gången 8 maj, på Högskolan i Borås. Målgruppen var främst enhetschefer, verksamhetsutvecklare, ansvariga för social dokumentation och verksamhetschefer inom den kommunala äldreomsorgen. Uppslutningen var ett 80-tal personer denna eftermiddag.

Under hösten besökte vi alla kommuner och kommundelar. Vi bjöd här in enhetschefer inom äldreomsorgen, och dokumentationsombud, för att under en halv dag diskutera olika frågor som gällde social dokumentation.

Innehåll:

- Beskrivning av ÄVS projekt *Social dokumentation*.
- Sammanfattning av utbildningsdagen för ombuden.
- Nya allmänna råd och föreskrifter från Socialstyrelsen som gällde dokumentation, och tillhörande handbok.
- En lägesrapport hur det stod till i deras verksamhet med att dokumentera.

Vi hade också med ett antal frågor, för att de själva skulle reflektera över vilka problem som fanns och inventera vad för utbildningsinsatser som behövdes.

Frågorna var exempelvis:

- Vad finns det för riktlinjer? Vem upprättar, och ansvarar för att de är aktuella?
- Hur fungerar länken mellan biståndsbeslutet och genomförandet?
- Vad har ombuden för kanaler för att nå ut till medarbetare med sin information?
- Finns det tid för att dokumentera?

Enligt planeringen för året skulle enhetscheferna få möjlighet att träna på fiktiva fall tillsammans med projektledningen. Detta erbjöds två gånger, men endast ett fåtal personer deltog.

Målstyrt arbetssätt

Flera chefer och ombud uttryckte svårigheter att sätta mål på insatserna när man dokumenterade. Därför genomfördes i november månad en halvdagsaktivitet vid två tillfällen med temat:

”Målstyrt arbetssätt inom social dokumentation.”

Seminarier leddes av Per-Åke Karlsson, lektor och anställd som vetenskaplig ledare vid ÄVS. Han betonade här vikten av att använda ett individuellt målstyrt arbetssätt när man dokumenterar. Detta åtföljdes av personal från Gråbergets korttidsenhet i stadsdelen Majorna i Göteborg beskrev sina erfarenheter av att arbeta målstyrt och med dokumentationsombud i organisationen. Avslutningsvis berättade projektledare Eva Höglund vid ÄVS, vad som skulle ske i projektet framöver. Sammanlagt var det ca. 400 deltagare under de två halvdagarna.

Kommentarer till år 2006

Stora förändringar i projektet, som utökats till följd av medel från Kompetensstegen, präglade detta år. Både vi på ÄVS och kommunerna själva ägnade oss mycket åt den egen organisationen och administrationen detta år. En ny arbetsgrupp i projektet skulle formars och en helt ny funktion införas; dokumentationsombud. För kommunerna låg fokus på hur blanketter och dataprogram skulle utformas. På ÄVS organiserade vi för expanderingen av projektet. Från att ha varit ett ordinärt projekt vad gäller storlek, till att utökas till ett av FoU-enhetens största.

När det gällde brukare/de äldre, blev de inte synliggjorda i det praktiska arbetet. Detta år handlade mest om att skapa förutsättningar för personalens kommande förändrade arbetssätt.

2007

Ett socialt synsätt

Nu inleddes ett mer utåtriktat arbete, och ÄVS styrgrupp beviljade ytterligare 15 % arbetstid för utbildare Maria Hallberg. Arbetsgruppen hade sammanlagt fem möten under året, för att planera och följa upp projektet.

Året inleddes med att 251 dokumentationsombud lyssnade på Peter Westlund, Fil Dr och FoU-ledare på Fokus i Kalmar. Peter har lång erfarenhet av äldreomsorg främst som forskare. Han föreläste en halvdag om hur man utformar den sociala genomförandeplanen tillsammans med brukaren själv med det sociala synsättet i fokus. Han kunde ge många bra exempel som personalen kände igen sig i.

I kursutvärderingarna av dagen kunde vi utläsa att hela 79% tyckte att de hade direkt nytta av föreläsningen i sitt arbete som dokumentationsombud. Många uppskattade att den sociala omsorgen belystes, vilken ibland kan upplevas svår att formulera i dokumentationen.

Broschyr till brukare

I planeringen för detta år fanns det med att utforma en introduktionsbroschyr för omvårdnadspersonalen. När arbetsgruppen penetrerade frågan ytterligare, övergick den till att bli en broschyr riktad till brukarna och deras anhöriga. Riktad till personal får projektledningen istället uppdraget att utarbeta en utbildningsfilm.

Broschyren blev klar samma höst, och innan tryckning fick ÄVS brukarråd² granska innehållet och läsbarheten. Det blev många värdefulla synpunkter, vilket ledde till omfattande förändringar i texten. ÄVS tryckte upp 5000 ex. som delas ut till kommunerna.

² ÄVS Brukarråd består av representanter från de olika pensionärsföreningarna samt föreningar för funktionshindrade i Sjuhäradsbygden

Broschyren lades också ut på hemsidan för fri nedladdning. Projektledarna har fått förfrågningar från flera kommuner som vill använda sig av broschyren till sina brukare, då de anser den lättfattlig och informativ.

Nätverksbyggande

Det i projektet planerade nätverksbyggandet mellan enhetschefer i de olika kommunerna kom inte igång, då man istället vill koncentrera sig på arbetet med dokumentation i den egna kommunen. Arbetsgruppen ville inte heller arbeta med övning på fiktiva fall, som planerades från starten.

Diskussioner påbörjades i arbetsgruppen om en mer djupgående utbildning för enhetschefer i social dokumentation. Kontakt togs med Göteborgs universitet, institutionen för socialt arbete om en uppdragsutbildning på 7,5 poäng. För en sådan kurs krävdes det vissa förkunskaper, som många enhetschefer saknade, och arbetsgruppen beslutade då att finna en annan väg.

Inspirationsdag

Årets sista aktivitet i november var för projektledare eller andra nyckelpersoner i utvecklingsarbetet med social dokumentation i de olika kommunerna. För att få inspiration i sitt arbete att lära ut hur man dokumenterar, fick deltagarna en heldag med titeln **”Inspirationsdag för att coacha andra”**. Inbjuden föreläsare var Tina Eriksson som berättade om hur man kan driva utvecklingsarbetet via *Coaching*. Hon arbetar med grupper i personlig utveckling, men är numera verksam som ledar- och organisationskonsult. 20 nyckelpersoner för implementeringen av social dokumentation, deltog denna dag i Borås.

Syftet var också att man skulle få möjlighet att möta och utbyta erfarenheter med andra personer som arbetade med att implementera social dokumentation i Sjuhärads kommuner. Som ett inslag denna dag, fick gruppen göra en inventering vad de själva tyckte var styrkor och svårigheter med social dokumentation.

Här nedan följer några axplock vad som kom fram under dagen:

Styrkor

- Utvecklar kvalitén på insatserna, så att det blir mer individuellt anpassat.
- Enhetscheferna blir mer delaktiga i verksamheten.
- Dokumentationsombud underlättar utvecklingsarbetet.
- Det blir lättare för nyanställda eller vikarier att komma in i jobbet.
- Motverkar konflikter och missförstånd med anhöriga och brukare.

Svårigheter

- Kräver kunskap och tid för att kunna dokumentera.
- Saknas pådrivare som ex. ”Socialt ansvarig tjänsteman”, som kan liknas vid ”medicinskt ansvarig sjuksköterska” som måste finnas i kommunerna.
- Omvårdnadspersonalen har inte någon vana att dokumentera. Detta behöver grundläggas i gymnasieutbildningen.
- Det tar tid från omsorgstagarna.

Kommentarer till år 2007

Detta år tar arbetet fart i kommunerna med att dokumentera. De flesta kommuner har nu det administrativa arbetet klart, med dokumentationsblanketter och datasystem, och kan börja inrikta sig på innehållet. Många börjar med att dokumentera de praktiska insatserna som ex. tvättning av kläder, städning-och inköp. De delar som gäller psykiska, sociala och existentiella insatser, har många ännu inte börjat med.

Brukarna börjar nu märka av att dokumentationen har kommit igång. Genomförandeplaner börjar upprättas, och vissa kommuner förtydligar även kontaktmannaskapet i personalgruppen. Dessutom får de broschyren som vi nämnt ovan, som förtydligar både för de själva och anhöriga, vad de har för rättigheter.

2008

Detta sista år var det som mest aktivitet inom projektet. Flera av kommunerna hade nu kommit igång på allvar med att dokumentera och efterfrågade mer kunskap inom området.

Samtalet – vårt viktiga arbetsredskap i social dokumentation

Ytterligare en utbildningsdag kom till stånd efter önskemål om att lära sig mer om att genomföra ett formellt möte med brukare och anhöriga. Detta i samband med att genomförandeplanen skulle upprättas. Utbildningen gavs vid tre tillfällen och vände sig till både ombud och enhetschefer. 290 personer valde att komma och lyssna.

Föreläsare: Lennart Björklund, socionom, diakon och leg. psykoterapeut

Innehållet i dagen var:

- Att överföra det talade ordet till skriven text.
- Att möta och bemöta i samtalet med den äldre.
- Att få kontakt och att skapa trygghet i en samtalsituation som en förutsättning för vårt arbete.
- Vilka frågor öppnar-respektive stänger samtalet?
- Vad säger vi med kroppsspråket?
- Etikfrågor vid samtal.

Lennart gav åhörarna många exempel på situationer, som han träffat på under sitt långa yrkesliv.

Nationell dialogkonferens i social genomförandedokumentation.

I september månad bjöd vi in ansvariga för- eller utbildare i social dokumentation i kommuner, kommunförbund, FoU-enheter, universitet och högskolor till en nationell dialogkonferens i social genomförandedokumentation.

Syftet med dagarna var att alla deltagarna skulle vara aktiva. Detta genom ett erfarenhetsutbyte som innefattade exemplifieringar och dialog, med tips och idéer inom social genomförandedokumentation. Kortare föredrag inom olika tema kopplade sedan samman med gruppsamtal utifrån detta tema. Dessa utvalda teman var:

- Mål och metod

- Ombud, enhetschefer och kontaktpersoners uppdrag
- Olika dataprogram
- Utbildning
- Enhetschefsutbildning
- Projekt

Utvärderingen visade att de 30 deltagarna uppskattade detta koncept, med både att lyssna kopplat till egna diskussioner. Många använde dagen för att inleda ett erfarenhetsutbyte senare i den egna kommunen.

Utbildning i social dokumentation för enhetschefer

Enhetscheferna i de deltagande kommunerna fick i slutet av projektet möjlighet till den mer omfattande utbildningen som man beslutat om i arbetsgruppen.

Under hela projektets gång har vi fått signaler om att enhetscheferna behöver ytterligare kunskap i social genomförandedokumentation, eftersom de har det övergripande ansvaret för denna dokumentation.

Projektledarna planerade och ansvarade för utbildningen. Som vi tidigare nämnt beslutade arbetsgruppen att man inte skulle ha en poängutbildning på universitetsnivå. Två parallella utbildningar planerades, för att man skulle ha möjlighet att tillfälligtvis kunna byta dag och för att kunna bereda alla intresserade plats. 65 personer anmälde sitt deltagande.

Vid första tillfället blev alla indelade i grupper, och genomförde tillsammans ett grupparbete som redovisades vid det femte tillfället.

Första dagen: Inleddes med *Rättslig reglering. Lagstiftning och riktlinjer*. Föreläsare var Therese Hansson som är doktorand vid handelshögskolan, Göteborgs universitet. Hon föreläste om vad för lagar och riktlinjer som styr för att vi ska dokumentera enligt Socialtjänstlagen, men även hur sekretessen inverkar på detta arbete.

Andra dagen: *Att arbeta med levnadsberättelsen i det dagliga arbetet*, var temat för hela dag två. Föreläsare var Bertha Ragnarsdottir, som förutom sitt arbete som föreläsare, är kurator inom demensvården. Denna dag erbjöds även dokumentationsombuden, och beskrivs utförligare i nästa avsnitt.

Tredje dagen: Förmiddagens föreläsning hade titeln *Målstyrt arbetssätt, metod och utvärdering*, och framfördes av lektor Per-Åke Karlsson, ÄVS. Per-Åke tog upp om att ett målstyrt arbetssätt bör kopplas till uppföljning och utvärdering, samt gav exempel på hur så kan ske. På eftermiddagen utvecklade Eva Höglund och Maria Hallberg ÄVS "Implementering i teori och praktik".

Fjärde dagen: Temat på förmiddagen var "Socialt synsätt och olika perspektiv på dokumentation" framfört av lektor Anna Duner vid institutionen för socialt arbete vid Göteborgs universitet. På eftermiddagen beskrevs "Erfarenheter från granskningar av social genomförandedokumentation." av Socialkonsulent Anna-Lena Berntsson, Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Femte dagen: Denna förmiddag hade titeln *Utvärdering av social dokumentation i Sjuhärad*. Föreläsare var Anngerd Lönn-Svensson, lektor på CLU på högskolan i Borås. Gruppen gav ett värdefullt underlag till den fortsatta utvärderingen. Avslutningsvis föreläste Maria Hallberg om "Sammanfattningar och uppföljningar", som många enhetschefer hade uttryckt som en svår del i dokumentationen.

Utvärderingarna av kursen visade att man uppskattade mycket att träffa kollegor från andra kommuner. Flera tyckte att det var för många dagar, och att det kunde ha kortats ner till 2-3 dagar. Särskilt uppskattat var föreläsningarna i rättslig reglering och levnadsberättelsen. Grupparbetet fungerade inte bra, då deltagarna inte kunde delta vid alla tillfällen eller bytte grupper.

Levnadsberättelsen som ett verktyg i det dagliga omsorgsarbetet

Andra tillfället i utbildningen handlade om levnadsberättelsen, och till detta tillfälle bjöds både ombuden och enhetschefer in. Sammanlagt var det 174 personer som kom och lyssnade dessa två dagar. Bertha Ragnarsdottir är Fil. Magister och kurator i ett stödteam för personer med demenssjukdom och deras anhöriga i Linköping. Hon beskriver varför levnadsberättelsen är ett så viktigt verktyg:

Föreläsningens innehåll:

- Praktiska tips hur man kan använda levnadsberättelsen med stöd av miljön, färger, fotografier.
- Kunskap om teorier som ändvänder i demensvården.
- Berättelser från möten med brukare.
- Hur arbetar vi på bästa sätt för att få anhöriga att förstå hur viktigt det är att skriva i levnadsberättelsen.
- Hur kan levnadsberättelsen användas som verktyg?

”Att känna till och ha tillgång till en levnadsberättelse är ett av de allra viktigaste verktygen som personalen har för att kunna bemöta och förstå de människor de arbetar med. Att få ta del av var och ens personliga historia lägger grunden för bemötande och vårdande och det ger oss en upplevelse av helhet.”
Bertha Ragnarsdottir

Introduktionsfilm

Det sista som gjordes i projektet för att stödja implementeringen av social dokumentation var en introduktionsfilm för omvårdnadspersonal. Denna är tänkt att användas när det kommer ny personal som ska börja dokumentera, för semestervikarier eller som introduktion på en arbetsplatsträff. Skådespelare är även här personer verksamma i äldreomsorgen och brukare som har tackat ja till att delta. Filmen finns att se på FoU Sjuhärad Valfärds hemsida <http://www.fousjuharadvalfard.se>.

Det avslutande året 2008

Som vi inledde med, så var det mest intensiva och utåtriktade aktiviteter detta år. Detta av flera orsaker. När personalen kommit igång att dokumentera, fanns ett behov av att få diskutera och ställa frågor om social dokumentation. Dokumentationsombuden hade i större utsträckning funnit sin roll i organisationen, och fört arbetet framåt. Den stora utbildningssatsningen på enhetschefer bidrog också att dokumentationen belystes ytterligare. Att projektet nu skulle avslutas, gjorde också att vi på ÄVS ville få klart allt vi planerat sedan tidigare. Vår upplevelse var att fler brukare nu fick vara delaktiga i att utforma sina genomförandeplaner, och broschyren riktad till brukare, nådde ännu fler.

ERFARENHETER OCH KUNSKAPSUTBYTE MED ÖVRIGA SVERIGE

Under projektets gång har vi fått många påringningar och mail angående social dokumentation. En del frågor har gällt ÄVS projekt, men ofta har man velat diskutera social dokumentation i allmänhet. Många kommuner har varit i startgrupparna för att börja dokumentera, och funnit ÄVS projekt i sin sökning efter litteratur. Kartan (Bilaga Sverigekarta) visar de kommuner som vi haft kontakt med under projektets gång. De orter som är markerade med en fylld cirkel visar de kommuner vi haft kontakt med på olika sätt. Det har varit allt från föreläsning om social dokumentation, beskrivning av projektet och synpunkter på kommunernas egna material. Vi har också spridit kunskap om projektet på olika mässor, som exempelvis den stora kompetensstegemässan på Älvsjömassan i Stockholm med flera tusen besökare. Personal från flera olika städer har även besökt oss i Borås eller tagit del av vårt material.

Dessa kontakter har varit viktiga för vårt fortsatta arbete i projektet då vi haft möjlighet att jämföra med vårt eget arbete och ta del av andras erfarenheter.

SUMMERING

Projektet

Detta projekt har inte existerat i ett vaccum, utan har ständigt påverkats av den ordinarie verksamheten i äldreomsorgen. Kompetensstegen har medfört att det var en mängd kompetensutvecklingsinsatser på gång samtidigt. I detta sammanhang har projektets arbetsgrupp varit viktig. Detta för att det inte skulle uppstå krockar med övrig kompetensutveckling, eller för att projektets insatser skulle passa verksamhetens egna utvecklingstakt. En del av utbildningsinsatserna har förlagts i respektive kommun och vi har på så sätt fått veta vad man upplevt som angeläget att fortsätta arbeta med i projektet.

Modellen

När vi nu blickar tillbaka, ser vi modellen som utvecklades i projektet, som ett viktigt pedagogiskt redskap. Den har varit vår utgångspunkt i olika diskussioner, främst för att tydliggöra olika begrepp. Vår förhoppning är att den kommer att leva kvar, och kunna användas för denna funktion.

Enhetschefer

Vi tycker oss kunna dra slutsatsen att engagerade och kunniga enhetschefer, är en framgångsfaktor för hur väl den sociala dokumentationen fungerar i verksamheten.

Så här i backspeglarna kan vi konstatera att utbildningsinsatserna delvis kom i fel ordning. Det tydligaste exemplet på detta är att dokumentationsombuden fick en grundutbildning i social dokumentation före enhetscheferna. I planeringen av projektet utgick vi från att man som enhetschef hade med sig kunskaper i att dokumentera från tidigare utbildningar och erfarenheter. Som sista aktivitet i projektet gjorde vi därför en storsatsning på enhetscheferna. Vi anser att det är viktigt att känna sig trygg i sin chefsroll med att dokumentera, när man har det yttersta ansvaret för densamma.

Dokumentationsombud

Kursutvärderingarna från dokumentationsombudens grundutbildning, visar att de anser att det varit intressant att möta kollegor från andra kommuner och kommundelar i utbildningen. Man har då jämfört olika förutsättningar för att dokumentera, riktlinjer och datorprogram. Dessutom delade man med sig av material man använde i den egna kommunen. Ett exempel på detta är en sk. "fulordslista" där personalen antecknat ord som inte är lämpliga i dokumentationen. I denna fick man förslag på andra ord och formuleringar.

En framgångsfaktor har varit att blanda dokumentationsombud från olika kommuner. Detta för att man då företrädesvis pratar innehållet i dokumentationen, och inte formen som exempelvis olika datorprogram.

I början av projektet planerades det så att dokumentationsombuden skulle bilda nätverk mellan kommunerna, och ÄldreVäst Sjuhärad skulle vara den sammanflätande länken. Behov av nätverk fanns, men inte mellan olika kommuner. Det blev istället krångligt, för man hade olika rutiner och datorprogram för social dokumentation. Istället bildade flera kommuner egna nätverk för dokumentationsombud. Vi tycker oss kunna se att dessa nätverk har spelat stor roll när det gäller implementeringen av den sociala dokumentationen som ny arbetsmetod.

Brukare

Huruvida det har blivit bättre kvalitet i hjälpinsatserna, som är projektets mål, är inget vi kan säga något säkert om. Vad vi uppmärksammat är att personalen idag pratar om brukarnas individuella behov i större utsträckning än tidigare. Förhoppningsvis blir brukaren genom detta bekräftad och sedd för den unika person han/hon är, och får hjälpen utförd efter dessa behov. Det som vi konkret har upplevt gällande brukare i projektet, är broschyrens spridning. Den är ett uppskattat underlag som används i de berörda kommunerna, men har också spridits i övriga landet.

Kontakter med övriga landet

Vi har vid flera tillfällen blivit erbjudna att berätta om projektet i olika sammanhang, trots att vi inte marknadsfört projektet. Vi har haft mycket glädje av detta i vårt eget projekt. På detta sätt har vi hållit arbetsgruppen, enhetscheferna, dokumentationsombuden samt olika projektledare uppdaterade på hur det fungerar i andra delar i Sverige.

SLUTORD

Vi tycker oss kunna dra slutsatsen att personalen och brukarna anser att social dokumentation ökar möjligheten för brukarna att få inflytande över utformning av hjälp och stödinsatserna. Ifrån flera håll har vi fått berättat för oss att det vardagsnära arbetet synliggörs genom social dokumentation. En personal beskriver det för oss som att det lilla och vardagsnära i arbetet blir viktigare och synligare för både chefer, anhöriga och personal. Tidigare fick man som omvårdnadspersonal mer uppmärksamhet för de stora aktiviteterna såsom exempelvis en utflykt för brukarna.

Genom en bra social dokumentation anser vi också att rättsäkerheten ökar och att hjälp och stödinsatserna utformas mer efter det individuella behovet och önskemålet.

Dokumentationsombuden kommer även i framtiden att spela stor roll för hur den sociala dokumentationen utvecklas. Nya medarbetare behöver utbildning inom området och att arbeta målinriktat är ett ständigt processarbete. Dokumentationsombuden och enhetschefer behöver ständigt hålla fokus på dokumentationen för att den ska uppdateras och hållas aktuell.

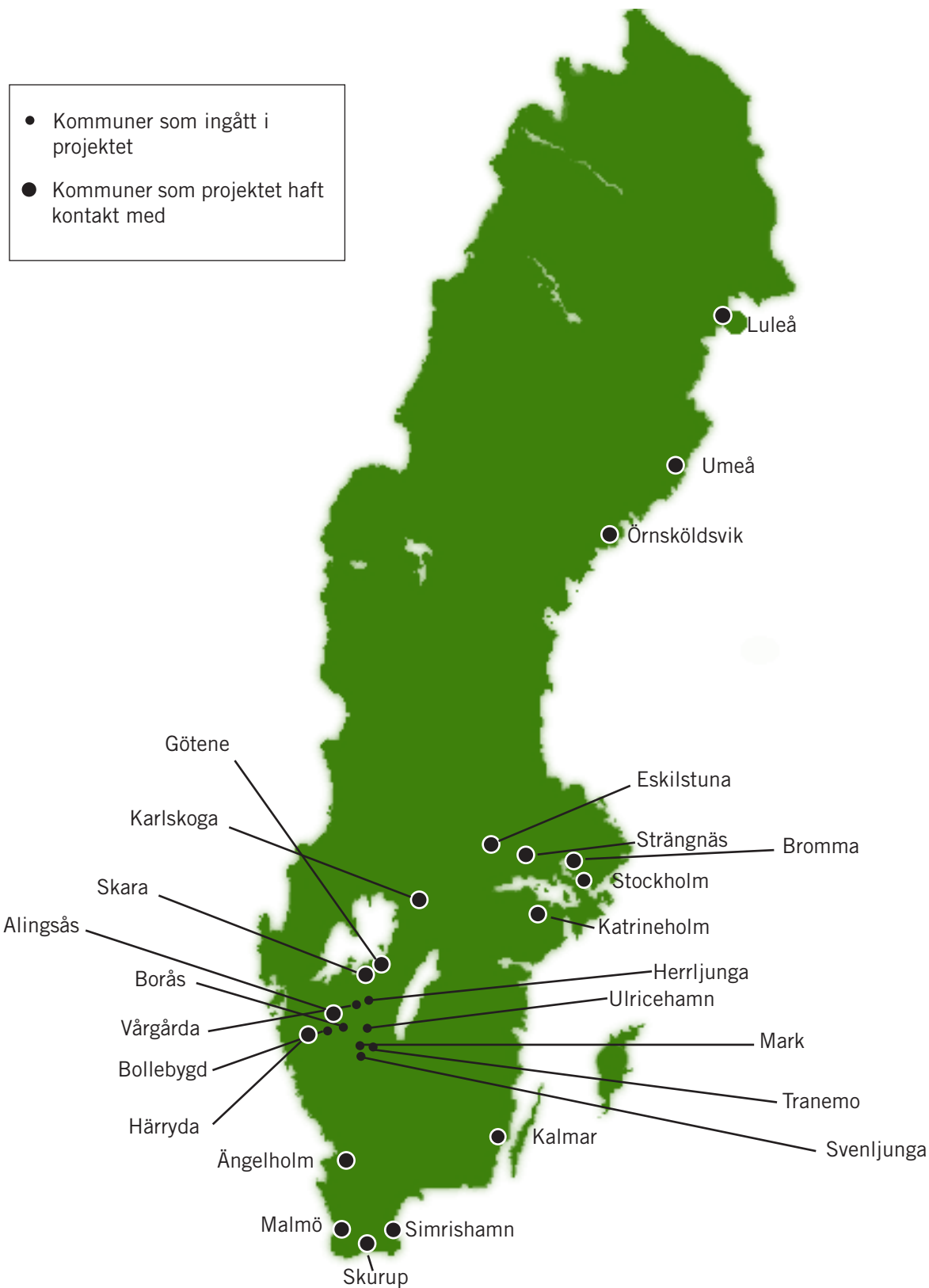
En fortsättning av projektet skulle kunna vara att tillsammans med enhetschefer och dokumentationsombuden utveckla en kollegial granskning, verksamheter emellan gällande den sociala dokumentationen. T.ex. utifrån frågan hur den utvecklats över några år som den kan avläsas i journalföring, genomförandeplaner etc. Detta skulle också kunna innebära att kommunerna och kommundelarna även i framtiden fick möjlighet till ett erfarenhetsutbyte inom området social dokumentation.

REFERENSER

- Höglund E (2006) *FoU-projektet Social dokumentation. Redogörelse för arbetet 2004-2005*. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad
- IMS-nytt 1-2 200 Socialstyrelsen
- Kompetensstegen (Prop 2004/5:94) www.kompetensstegen.se
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län 2006:90 *Social dokumentation inom funktionshinder och äldreomsorg – en vägledning*.
- Lönn Svensson, Kokkonen (2009) *Attitydförändringar och nya arbetsformer för social dokumentation*. FoU Sjuhärad Valfärd nr. 22
- Nilsson, A och Carlsson T (2004) *Dokumentera mera! Social dokumentation inom omsorgen om äldre och funktionshindrade*. Förlagshuset Gothia AB
- Socialstyrelsen SOSFS 2006:5 *Föreskrift och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS*.
- Socialtjänstlagen 2001:453
- Socialstyrelsen (2006) *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten*. Stockholm. Bergslagens Grafiska

Bilaga:
Sverigekarta

BILAGA: SVERIGEKARTA

TIDIGARE UTGIVNA RAPPORTER FRÅN ÄLDREVÄST SJUHÄRAD/ FOU SJUHÄRAD VÄLFÄRD

Rapporter i serien Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad/FoU Sjuhärad Välfärd: 2002 - 2009

- Lönn Svensson Anngerd och Kokkonen Marika (2009) *Attitydförändring och nya arbetsformer för social dokumentation. En utvärdering av ett projekt inom äldreomsorgen i sju kommuner.*
- Rönmark Lars (2008). *Rollen som brukarsamordare i psykiatrin.*
- Lebedinski Lolo (2008). *Miltonprojektet: Integrerad Psykiatri Dubbeldiagnoser - en utvärdering.*
- Lebedinski Lolo (2008). *Miltonprojektet: SamKom - en utvärdering*
- Esbjörnson Sara, Björkman Ingrid, Henriksson Anna, Lidskog Ritva, Sjören Marie, Wessbo Gunnel, Karlsson Per-Åke (2008). *Så tycker brukarna om äldreomsorgen i Herrljunga, Svenljunga och Tranemo. 2008 jämfört med 2004.*
- Källman Ulrika (2008) Virtuellt Sårcentrum - ett koncept för kunskapsspridning. *Slutrapport Virtuellt Sårcentrum.*
- Nordström, M & Redberg, P (2007). *Livssituationen för personer med psykiskt funktionshinder i Sjuhärad.*
- Hanson, E, Magnusson, L, Winqvist, I & Sennemark, E (2006). *Meningsfull vardag i särskilt boende i Sjuhärad.*
- Lönn Svensson, A & Kokkonen, M (2006). *Nulägesbeskrivning av projektet Social dokumentation. Våren 2006.*
- Höglund, E (2006). FoU-projektet Social dokumentation. *Redogörelse för arbetet 2004-2005.*
- Karlsson, P-Å, Nordström, M, Niemi, M, Redberg, P (2005). *Vad gör de som hjälper gamla i hemmet? En studie om samverkan och kompetens inom äldreomsorgen.*
- Ehrnlund, L, Essedahl, L, Süvari, K, Karlsson, P-Å (2005). *Nå, blir det bättre om vi samverkar? Slutrapport från utvärderingen av Samrehab i Mark-Svenljunga. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.*
- Karlsson, P-Å, Höglund, E et al (2005). *Brukare om sin äldreomsorg – i Herrljunga, Svenljunga och Tranemo. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.*
- Sennemark, E, Hanson, E & Magnusson, L (2005). *Jag har ju barnen som kommer"... Äldres hälsa och levnadsvillkor; en intervjuundersökning med vård- och omsorgsberoende i Sjuhäradsbygden. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.*
- Brovall, C, Hanson, E, Magnusson, L, et al. (2004). *Mål och policy vid palliativ vård och vård i livets slutskede för äldre och deras närstående i Tranemo – Ett gemensamt synsätt. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.*
- Johnsson, L (2003). *Handledning av biståndsbedömare. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.*
- Nilsson, M & Magnusson, L (2002). Publ. 2003. *Hälsa och livssituation i relation till fallolyckor bland äldre personer i Sjuhärad. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.*
- Andersson, B-A, Hanson, E, Magnusson, L, Lidskog, R, Holm, K (2002). *Informationscentrum för äldre och närstående i Sjuhärad. Slutrapport till Socialdepartementet 2002-09-25. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.*

- Källman, U & Andersson, B-A (2002). *Virtuellt sårvårdscentrum i södra Älvsborg - Kartläggning av förutsättningar för en etablering*. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.
- Ingemansson, M, Nilsson, M & Sonn, U (2002). *Rehabilitering för äldre - guide vid val av mät-instrument*. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Arbetsrapporter och delrapporter: 2002 - 2009

- Andersson Eva-Lotta (2009). *Vad gör tidigare medarbetare vid ÄldreVäst Sjuhärad nu och vad betydde uppdraget för dem?*
- Andersson Eva-Lotta och Alth Camilla (2009). *Uppföljning av Informationsarbetet vid ÄldreVäst Sjuhärad.*
- Redberg Pia (2008) *Arbetssterapeuters och Sjukgymnasters syn på projekt HemRehabs inledningsskede.*
- Danung Claes, Salomonsson Sven-Bertil - med forskarstöd av Rönmark Lars (2008). *BRASS - BRukare och personliga ASSistenter i samverkan.*
- Lönn Svensson A, Kokkonen M (2008). *På väg mot social dokumentation - Mittrapport från utvärdering av projektet Social dokumentation.*
- Lindgren L (2008) *Största möjliga lycka till största möjliga antal äldre och funktionshindrade. Utvärdering av ÄldreVäst Sjuhärads publikationer och aktiviteter.*
- Karlsson P-Å, Andersson E-L (2007). *Medarbetarnas värdering av ÄldreVäst Sjuhärad utifrån kvalitetsaspekter. Självvärdering del 2 maj 2007.*
- Andersson E-L, Karlsson P-Å (2007) *ÄldreVäst Sjuhärad - Sju år av FoU-arbete. Del 1. En beskrivning och några värderande självreflektioner.*
- Lönn Svensson, A & Kokkonen, M (2008). *På väg mot social dokumentation - Mittrapport från utvärdering av projektet Social dokumentation.*
- Lindgren, L (2007). *Största möjliga lycka till största möjliga antal äldre och funktionshindrade. Utvärdering av ÄldreVäst Sjuhärads publikationer och aktiviteter.*
- Karlsson, P-Å & Andersson, E-L (2007). *Medarbetarnas värdering av ÄldreVäst Sjuhärad utifrån kvalitetsaspekter. Självvärdering del 2 maj 2007.*
- Andersson, E-L & Karlsson, P-Å (2007). *ÄldreVäst Sjuhärad – Sju år av FoU-arbete. Del 1, En beskrivning och några värderande självreflektioner.*
- Höglund, E (2006). *FoU-projektet Social dokumentation. Redogörelse för arbetet 2004-2005.*
- Sennemark, E, Hanson, E, Magnusson, L (2005). *Gemenskap på äldre dar'. En studie om äldre kinesers livssituation, behov och önskemål inför alderdomen.*
- Winqvist, I (2005). *Utvärdering av projekt Efterlevandestöd för anhörigvårdare.*
- Nolan, M, Hanson, E, Nolan, J, Magnusson, L, Sennemark, E (2005). *Planeringsinstrument för anhörigstöd.*(Utgivare: Socialstyrelsen) Notera: Den svenska rapporten från COAT-projektet.
- Winqvist, I, Hanson, E (2005). *Meningsfull dag i särskilt boende. En litteraturoversikt.*
- Hanson, E, Nolan, J, Magnusson, L, Sennemark, E, Johansson, L, Nolan, M, (2005). *The development and pilot testing of COAT – the Comparative Outcome Assessment Technique for family carers of older people.* (ÄVS rapport) Notera: Den engelska rapporten från COAT projektet.
- Dunér, A, Nordström M, et al (2005). *Kollegiegranskning av biståndsbedömare inom äldreomsorgen.*
- Lancha, M (2005). *En kartläggning av äldre finska invandrares kostvanor och hälsa i Marks kommun.*
- Björfjäll, A, Johansson, J (2004). *IT för lärande i vården – informations- och kommunikationsarena för kunskap inom nätverk.*
- Björfjäll, A, Johansson, J (2004). *Prova På Rums-verksamhet i Borås Stad – en beskrivning av språkträning för personer med afasi.*
- Holm, K (2003). *Metoder för granskning av webbplatsers tillgänglighet med fokus på navigering.*

- Ehrnlund, L, Essedahl L, Suväri, K och Karlsson, P-Å. (2003). *Samrehab Mark Svenljunga - idé, verksamhet och erfarenheter hittills*. Nulägesrapport 26 maj 2003.
- Loberg, M (2003). *Vad gör de som hjälper dom gamla i hemmet?* Delrapport 1 från FoU-projektet med samma namn.
- Brovall, C, Hanson, E, Magnusson, L (2003). *Brukare i samtal - utveckling av palliativ vård för äldre i Tranemo kommun*.
- Holm, K (2002). *Informationscentrums webbplats - utvecklingen av en användbar databasdriven webbplats med användarna i fokus*. Ett delprojekt i Informationscentrum för äldre och deras närstående. Äldre Väst Sjuhärad.
- Göransson, K, Helgesson-Björk, C, och Andersson, B-A. (2002). Utvärdering av system för registrering av tid inom hemvård.
- Nilsson, M (2001). Publ. januari 2002. *Den kommunbaserade rehabiliteringens effekt på livskvaliteten hos äldre*. En kritisk litteraturgranskning.
- Ljunggren, A, Magnusson, L, Andersson, B-A, Apelqvist, S-O, Bogsjö, I, Hessel, E och Hoffin, B. (2002). *Fokus på frivillighet med och för äldre*. En kartläggning av frivilligmedverkan i omsorg och vård om äldre och deras familjer.

FoU Sjuhärad Vårld

FoU Sjuhärad är ett kompetenscentrum för forskning och utveckling inom vårldsområdet och behovsgrupperna: äldre, funktionshindrade, barn och unga, människor med beroendeproblematik, familjer i utsatta situationer samt socialekonomiskt utsatta grupper.

Huvudmålet för verksamheten är att bidra till ökad samverkan mellan huvudmännen och ökad vårld- och omsorgskvalitet för behovsgrupperna genom att:

- genomföra utvecklings- och forskningsprojekt tillsammans med verksamheter, brukare och intresseorganisationer,
- stärka och utveckla samverkansformer mellan verksamheter, brukare och intresseorganisationer,
- förnya och utveckla arbetsmetoder och verksamhetsformer,
- sprida erfarenheter och resultat från forskning och utveckling,
- medverka till kunskapsbaserat arbetssätt.

Ägarpartners är kommunerna i Sjuhäradsområdet, Västra Götalandsregionen och Högskolan i Borås. Socialstyrelsen, ett stort antal frivilligorganisationer samt flera studieförbund stödjer även verksamheten.

FoU Sjuhärad Vårld administreras av Högskolan i Borås och finns även lokaliserad i högskolans lokaler. Läs mer om FoU Sjuhärad Vårld på webbplatsen www.fousjuharadvalfard.se. Där finns bland annat beställningsformulär för tidigare utgivna rapporter.

Besöksadress: Högskolan i Borås, Allégatan 1 Postadress: Högskolan i Borås,
FoU Sjuhärad Vårld, 501 90 Borås. Tel. 033-435 40 00
e-post: fousjuharadvalfard@hb.se webb: www.fousjuharadvalfard.se